

Vabariigi Valitsuse korralduse „Vabariigi Valitsuse 16. juuli 2020. a korralduse nr 257 „Karantiini kehtestamine koroonaviirusest SARS-CoV-2 põhjustatud COVID-19 haiguse diagnoosiga isikutele ja nende isikutega koos elavatele või samas elukohas püsivalt viibivatele isikutele“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Korraldusega täpsustatakse Vabariigi Valitsuse 16. juuli 2020. a korraldusega nr 257 „Karantiini kehtestamine koroonaviirusest SARS-CoV-2 põhjustatud COVID-19 haiguse diagnoosiga isikutele ja nende isikutega koos elavatele või samas elukohas püsivalt viibivatele isikutele“ kehtestatud inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks nakkushaiguse leviku tõkestamiseks isikute karantiinis viibimise nõudeid. Korraldusega kehtestatakse karantiin ka isikutele, kes on olnud lähikontaktis COVID-19 haiguse diagnoosiga isikuga.

Korraldus kehtestatakse nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 27 lõike 3 alusel, arvestades § 27 lõike 1 punktides 1 ja 2 sätestatut.

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 27 lõike 1 punktide 1 ja 2 kohaselt on karantiin eriti ohtliku nakkushaiguse haiguskoldest väljapoole leviku vältimiseks või tõkestamiseks kohaldatav: 1) viibimiskeeld korrakaitse seaduse tähenduses; 2) isikute, kaupade ja sõidukite teatud territooriumil liikumise või sellelt lahkumise piirang.

Vastavalt nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 27 lõikele 3 kehtestab Vabariigi Valitsus karantiini korraldusega, kui karantiini kohaldamisega kaasneb oluline mõju ühiskonnale või majandusele.

Vabariigi Valitsuse 16. juuli 2020. a korraldusega nr 257 „Karantiini kehtestamine koroonaviirusest SARS-CoV-2 põhjustatud COVID-19 haiguse diagnoosiga isikutele ja nende isikutega koos elavatele või samas elukohas püsivalt viibivatele isikutele“ kehtestati sisuliselt sarnased nõuded, mille kehtestas peaminister eriolukorra juhina 26. märtsil 2020. a. Nõuded kehtisid kuni eriolukorra lõppemiseni 17. mail 2020. a. Pärast eriolukorra lõppu kehtestas Vabariigi Valitsus alates 18. maist 2020. a karantiini COVID-19 haiguse diagnoosiga isikutele ning nende lähikondsetele kuni 1. juulini 2020. a. Vabariigi Valitsuse eesmärk on olnud karantiini nõudeid hoida kehtivana, sest valitsuskomisjoni nõustav teadusnõukoda on soovitanud karantiininõuded püsivalt kehtestada. Praegu kehtiva korralduse kohaselt peab karantiinis olema kuni tervenemiseni isik, kellel on diagnoositud COVID-19 haigus. Samuti kehtib karantiin haigega koos elavatele või samas elukohas püsivalt viibivatele inimestele. Korralduse muudatusega kehtestatakse karantiin ka nendele isikutele, kes on ka muul viisil olnud lähikontaktis COVID-19 haiguse diagnoosiga isikuga. Korraldusega kehtestatud karantiin on vajalik, sest uusi nakkusjuhtumeid esineb endiselt.

2. Selgitused eelnõu kohta

Põhiseaduse § 34 kohaselt on igapähele, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida. Õigust vabalt liikuda on lubatud seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, riigikaitse huvides, loodusõnnetuse ja katastroofi korral, nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, looduskeskkonna kaitseks, alaealise või vaimuhaige järelevalvetuse ärahoidmiseks ja kriminaalasja menetluse tagamiseks.

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 27 lõike 3 alusel kehtestab Vabariigi Valitsus karantiini korraldusega, kui karantiini kohaldamisega kaasneb oluline mõju ühiskonnale või majandusele. Korraldusega kehtestatud karantiini eesmärk on ennetada ja takistada koroonaviirusest SARS-CoV-2 põhjustatud COVID-19 haiguse edasist levikut pärast eriolukorra lõppemist Eestis. COVID-19 haigus vastab nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 2 punkti 2 alusel uudse ohtliku nakkushaiguse tunnustele, kuna COVID-19 on suure nakatuvusega haigus, mis levib kiiresti ja ulatuslikult ning mille kulg võib olla raske või eluohtlik.

Karantiin on vajalik inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks, et ennetada ja tõkestada COVID-19 haigust põhjustava viiruse levikut. Kuivõrd viirus on väga kergesti nakkav, on nakkuse leviku tõkestamiseks karantiininõude püsivalt kehtestamist haigele ja tema lähikontaktsetele soovitanud valitsuskomisjoni nõustav teadusnõukoda.

Korralduse sisu

Korralduse punkti 1 alapunktiga 1 muudetakse korralduse pealkirja. Korralduse kohaldamisalasse lisatakse senistele COVID-19 haiguse diagnoosiga isikutele, nende isikutega koos elavatele või samas elukohas püsivalt viibivatele isikutele ka haiguse diagnoosiga isikuga muul viisil lähikontaktis olnud isikud. Lähikontaktseks loetakse inimene, kes elab samas majapidamises COVID-19 haigega, on olnud otseses füüsilises kontaktis COVID-19 haigega (nt kätlemine), on olnud otseses kontaktis COVID-19 haige eristega ilma kaitsevahendeid kasutamata (nt on talle peale köhitud, kasutanud patsiendi salvrätti paljaste kätega), on viibinud koos COVID-19 haigega vähemalt 15 minutit ja temale lähemal kui kaks meetrit, on viibinud COVID-19 haigega ühes ruumis (nt klassiruumis, nõupidamisruumis, haigla ooteruumis jne) vähemalt 15 minutit ja kuni kahe meetri kaugusel, tervishoiutöötaja või muu hooldustöötaja, kes on osutanud COVID-19 haigele otsest ravi või hooldust ja kes ei ole kasutanud soovitatud isikukaitsevahendeid või ei ole neid vahendeid korrektselt kasutanud. Samuti ka laboritöötajad ja kiirabitöötajad, kes on töödeldud COVID-19 patsientide proove ja kes ei ole kasutanud soovitatud isikukaitsevahendeid või ei ole neid vahendeid korrektselt kasutanud. Epidemioloogilised seosed peavad olema esinenud 14 päeva jooksul enne patsiendi haigestumist.

Karantiin on vajalik inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks, et ennetada ja tõkestada COVID-19 haigust põhjustava viiruse levikut. Kuivõrd viirus on väga kergesti nakkav, on selle leviku tõkestamiseks karantiininõude püsivalt kehtestamist haigele ja tema lähikontaktsetele soovitanud valitsuskomisjoni nõustav teadusnõukoda. Kuna nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 27 lõike 3 kohaselt tuleb karantiini puhul näha ette karantiini kehtivuse aeg ja seda ei saa kehtestada tähtajatult, on kehtiva korralduse kohaselt karantiini kehtivusajaks 30. september 2020. a. Karantiin on praegu kehtestatud isikutele, kes on saanud COVID-19 diagnoosi ning diagnoosi saanud isikutega koos elavatele ja püsivalt samas elukohas või viibimiskohas viibivatele isikutele. Korraldusega kehtestatakse karantiini nõue ka haiguse diagnoosiga isikuga muul viisil lähikontaktis olnud isikutele. Karantiini nõue nimetatud isikute suhtes on põhjendatud, sest viirus levib kiiresti ja võib põhjustada suurt tervisekahju ning iga väikseimgi haiguskolle võib piirangute efektiivse rakendamiseta tuua kaasa haiguse ulatusliku leviku ja koormuse tervishoiusüsteemile. Karantiinis viibivatele isikutele, kellel puuduvad viiruse sümptomid, on ette nähtud erandid ja neil võimaldatakse põhjendatud juhtudel kodunt välja pääseda, näiteks minna õue või kauplusesse. Ilma sotsiaalsete piiranguteta (karantiinita) võib üks haige nakatada 3,2 inimest. Karantiini

kehtestamisega nakatunutele ja nakkuskahtlusega isikutele tagatakse riskirühma kuuluvate, sh kroonilisi haigusi põdevate isikute, nõrgema immuunsüsteemiga isikute ja vanemaealiste isikute tervise kaitse. Riik peab tagama vastavalt põhiseaduse §-dele 16 ja 28 isikute elu ja tervise kaitse, kuid oluline roll on ka isikutel endil – seista hea nii oma perekonna, töökoha ja ühiskonna nõrgemate rühmade kui ka rahva tervise eest tervikuna.

Korralduse punkti 1 alapunktis 2 täpsustatakse kehtiva korralduse punktis 1 nimetatud piirangut, mis ei kehti, kui COVID-19 diagnoosiga isik on saanud tervishoiutöötaja või politseiametniku korralduse elukohast või püsivast viibimiskohast lahkumiseks või isiku elu või tervist ohustava hädajuhtumi korral. Võrreldes kehtiva korraldusega lubatakse isikul elukohast lahkuda ka tervishoiutöötaja suunamisel tervishoiuteenuse saamiseks. Tegemist on näiteks isikule vajaliku raviplaani täitmisega, kui seda otsustab tervishoiutöötaja või kui see on vajalik vältimatu abi saamiseks. Muudatuse eesmärk on ühtlustada karantiinis olevate isikute liikumisvabaduse piiranguid nende piirangutega, mis kohalduvad isikutele, kes ületavad riigipiiri Eestisse sisenemise eesmärgil.

Korralduse punkti 1 alapunktis 3 sõnastatakse kehtiva korralduse punkt 3 ümber. Punktis 3 nimetatakse asjaolud, mil COVID-19 diagnoosiga isikuga koos elav või viibiv isik või muul viisil diagnoosiga isikuga lähikontaktis olev isik võib lahkuda oma elukohast või püsivast viibimiskohast, kui isikul puuduvad COVID-19 haiguse sümptomid, ta jälgib oma tervist tähelepanelikult, järgib Vabariigi Valitsuse või Terviseameti kehtestatud meetmeid ja isik võtab kasutusele kõik meetmed võimaliku nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Sarnaselt korralduse punkti 1 alapunktiga 2 on muudatuse eesmärk ühtlustada karantiinis olevate isikute liikumisvabaduse piiranguid nende piirangutega, mis kohalduvad isikutele, kes ületavad riigipiiri Eestisse sisenemise eesmärgil.

Jätakuvalt on võimalik elukohast või viibimiskohast lahkuda tervishoiutöötaja või politseiametniku korraldusel, samuti isiku elu või tervist ohustava hädajuhtumi korral. Uue alusena nimetatakse võimalus oma elukohast või püsivast viibimiskohast lahkuda tervishoiuteenuse saamiseks sarnaselt korralduse punkti 1 alapunktis 2 sätestatuga. Jätakuvalt on õigus elukohast või viibimiskohast lahkuda selleks, et hankida elukohta või viibimiskoha läheduses igapäevaseks toimetulekuks hädavajalikku põhjusel, et muul viisil ei ole see võimalik, ning viibida õues, kui isik väldib täielikult kontakti teiste inimestega. Korralduse muudatustega ühtlustatakse eneseisolatsiooni ja liikumisvabaduse piirangu reeglid selliselt, et need oleksid ühtsed nii haigega koos elavatele haigussümptomiteta isikutele, nn riskiriikidest Eestisse saabuvatele isikutele kui muul juhul lähikontaktisena tuvastatud isikutele.

Õue tohib siiski minna juhul, kui viibitaval territooriumil (metsas, rannas) ei ole eeldatavalt teisi inimesi (nt eelistatakse väljas viibimist varahommikul või hilistel öötundidel, liigutakse kohtades, kus ei ole eeldatavasti teisi inimesi, ning välditakse kohti, nagu näiteks avalikud ja ühiskasutatavad matkarajad jne) ja sinna territooriumile on võimalik minna ühistransporti kasutamata või isikliku transpordiga. Kindlasti on vajalik hoolikalt jälgida, et kui välitingimustes on teisi inimesi, siis hoitakse üksteisele lähenemast ja kasutatakse kõiki muid meetmeid nakkushaiguse leviku vältimiseks. Nakatunuga kontaktis olnud isikud võivad erandkorras hädavajaliku hankimiseks (ravimid, esmatarbekaubad) minna ka poodi, kui seda ei saa kuidagi teisiti korraldada. Selleks tuleb valida sobivaim kauplus ja kellaaeg (eelkõige kõige lähem asukoht ja kaupluse külastusaeg, mil inimesi on seal kõige vähem). Kaupluse külastamise ajal tuleb hoida teiste inimestega distantsi, desinfitseerida käsi ning samuti võtta kasutusele kõikvõimalikud muud meetmed nakkushaiguse leviku vältimiseks. Täpsustatud alusena on korralduses sätestatud tervishoiutöötaja või avalikku ülesannet täitva isiku õigus

lahkuda oma elu- või viibimiskohast üksnes juhul, kui ta peab tööandja otsusel täitma edasilükkamatuid tööülesandeid.

Korralduse punktiga 2 nähakse ette, et kehtestatud nõuete üle teeb järelevalvet Terviseamet, kaasates vajaduse korral ametiabi korras Politsei- ja Piirivalveameti. Juhul kui Terviseametil on vaja kasutada meetme kohaldamisel vahetut sundi või lisaabi, on võimalik kaasata ametiabi korras Politsei- ja Piirivalveamet vastavalt halduskoostöö seadusele ja korrakaitseadusele. Kohaliku omavalitsuse üksus saab abistada karantiinis olevaid isikuid eluks hädavajaliku hankimisel vastavalt sotsiaalhoolekande seadusele.

Korralduse punktis 3 nähakse ette, et korraldus jõustub 19. augustil 2020. a.

Korraldust saab vaidlustada, esitades haldusmenetluse seaduses ette nähtud korras vaide Vabariigi Valitsusele 30 päeva jooksul arvates päevast, millal korraldusest teada saadi või oleks pidanud teada saama. Samuti saab korraldust vaidlustada, esitades halduskohtule kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus ette nähtud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavaks tegemisest.

Korralduse seletuskirja on koostanud Riigikantselei ja Sotsiaalministeeriumi ametnikud.